

10.08.2015

Kaj/12

§ 724

Lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) - kuntayhtymälle pääkaupunkiseudun putkikeräysjärjestelmien organisoinnista

HEL 2015-002819 T 14 04 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut -
kuntayhtymälle seuraavan lausunnon pääkaupunkiseudun
putkikeräysjärjestelmien organisoinnista pääkaupunkiseudulla:

Lausunto

Putkikeräyksen käsite

Jätteen putkikeräyksessä on kyse jätelain tarkoittamasta jätteen keräyksestä, jonka järjestämisvastuu kuuluu kiinteistöille. HSY:n järjestämisvastuun piiriin kuuluva putkikeräysjärjestelmällä kerättävän jätteen kuljetus (seka- ja biojäte) alkaa putkikeräysalueilla jäteasemalta (kiinteistöjen yhteinen jätteen keräyspaikka, konttien nouto) sekä järjestelmään soveltumattomien jätteiden osalta korttelikohtaisista kierrätyshuoneista tai vastaavista alueellisista keräyspisteistä. Lakia tulee kuitenkin käsitteistön osalta selventää jäljempänä ilmenevin tavoin.

Putkikeräyksen järjestämisen perusteet ja kaupungin rooli

Putkikeräysjärjestelmien toteuttaminen tai hallinnointi ei kuulu Helsingin kaupungin lakisääteisiin tehtäviin eikä sitä ole myöskään johtosääntöjen perusteella annettu erikseen minkään kaupungin hallintokunnan tehtäväksi. Muun ohella tästä syystä Helsingin kaupunki

on organisoinut putkikeräysjärjestelmien hallinnon erillisten alueellisten (palvelu)yhtiöiden tehtäväksi ja jäteyhtiöiden hallinnointi voidaan aikanaan joko järjestelmän rakentamisvaiheen päätyttyä tai aikaisemminkin luovuttaa alueen käyttäjäkiinteistöille.

Hallinnon luovutus tapahtuisi yhtiöjärjestystä muuttamalla siten, että nykyiset äänivallattomat osakkeet tuottavat äänioikeuden sekä muut osakkaan oikeudet osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti tuolloin tarkemmin päätettävien ehtojen. Kaupunki jäisi tällöin yhtiöiden osakkeenomistajaksi vain alueilla sijaitsevien julkisten rakennusten osalta. Putkikeräysjärjestelmiä varten perustettujen jäteyhtiöiden organisointimalli vastaa tältä osin pääpiirteissään myös muun tyyppisten alueellisten palveluyhtiöiden osalta noudatettua käytäntöä.

Lausuttavana olevassa HSY:n selvityksessä on esitetty tarkemmin kolme eri vaihtoehtoa jätteen putkikeräysjärjestelmien toiminnan organisoinniksi. Tehtyjen arvioiden osalta voidaan todeta, että ne ovat luonteeltaan varsin yleispiirteisiä eikä niissä ole syvällisemmin otettu kantaa esim. yhtiöoikeudellisiin kysymyksiin.

Selvityksestä ei myöskään ainakaan suoraan ilmene, mihin ongelmiin esitetyillä organisointivaihtoehdoilla halutaan löytää ratkaisu, eikä selvityksessä esitetä tarkemmin tarkasteltujen organisointivaihtoehtojen hyötyjä. Seuraavassa tarkastellaan HSY:n selvitykseen liittyen esiin nousseita kysymyksiä.

Kaupunginhallitus pitää joka tapauksessa keskeisenä periaatteena sitä, että sikäli kuin muutoksiin hallintomallissa päädyttäisiin, niiden tulee olla yhtiöiden toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisia ja sellaisina perusteltavissa. Erityisesti on tärkeää, ettei hallintomallia muuttamalla heikennetä yhtiöiden osakkeenomistajana olevien käyttäjäkiinteistöjen asemaa.

Yhtiöiden sulauttaminen ja synergiaedut

Olemassa olevien jäteyhtiöiden osalta tarkasteluissa jätetään ainakin osin huomiotta se, että jäteyhtiöillä on jo kymmeniä omistajia (käyttäjäkiinteistöt), joiden kanssa on tehty pitkäkestoisia sopimuksia. Muun muassa tämän näkökohdan huomioiminen on kuitenkin erityisen tärkeää, kun tutkitaan yhtiöiden toiminnan uudelleenorganisoinnin mahdollisuuksia ja tarkoituksenmukaisuutta, kuten esim. yhtiöiden sulauttamista.

Kaupunginhallitus toteaaakin, että olemassa olevien yhtiöiden sulauttaminen olisi vaikeaa mm. yhtiöiden laajan omistuspohjan sekä jo tehtyjen sopimusten vuoksi. Sulauttaminen voisi myös vaikeuttaa merkittävästi esim. yhtiöiden mahdollista hallinnon luovutusta

käyttäjäkiinteistöille sekä yhtiöiden käyttäjäkiinteistöaikaista hallinnointia, kun osakkaiden määrä kasvaa ja osakkaat olisivat useiden eri järjestelmien piirissä.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että jätteen putkikeräysjärjestelmien hallinnoinnissa tulisi sinänsä mahdollisimman suuressa määrin hyödyntää synergiaetuja, joita voidaan saavuttaa jäteyhtiöiden toimintaa ja hallinnointia yhdistämällä. Näin on menetelty jo Helsingissä toimivissa jäteyhtiöissä mm. tekemällä yhteistoimintasopimuksia ja yhteishankintoja sekä yhteisiä henkilöstöratkaisuja. Jäteyhtiöillä on tällä hetkellä omat hallitukset, mutta tämä ei ole ainakaan vielä ollut esteenä synergiaetujen saavuttamiselle. Ainakaan välitöntä tarvetta Helsingissä toimivien jäteyhtiöiden sulauttamiselle ei siten liene olemassa, koska lähes vastaavat kustannussäästöt tai synergiaedut voidaan saavuttaa myös yhtiöiden välistä yhteistoimintaa tehostamalla sopimusjärjestelyin.

Putkikeräysjärjestelmien operointiin liittyvät palvelut

HSY:n lienee nykyisellään vaikea tarjota jäteputkiyhtiöille putkikeräysjärjestelmien operointiin liittyviä tai muita vastaavia palveluja. Tämä edellyttäisi syvällistä teknistä asiantuntemusta putkikeräysjärjestelmistä, eikä HSY:llä liene aikaisempaa kokemusta putkikeräysjärjestelmän suunnittelusta, hankinnasta, rakentamisesta, ylläpidosta tai operoinnista. Jäteputkiyhtiöt hankkivat tämän erityisasiantuntemuksen pitkäaikaisilla palvelusopimuksilla operaattoreilta, eli järjestelmän toimittajilta. Lisäksi yhtiöt käyttävät apuna ulkopuolisia järjestelmän toimittajista riippumattomia asiantuntijoita. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että sopimukset operaattoreiden kanssa ovat pitkäkestoisia.

Maksujen yhtenäistäminen

Myöskään jäteyhtiöiden perimien maksujen yhtenäistäminen ei liene mahdollista. Jäteyhtiöt toimivat omakustannusperiaatteella, jolloin kunkin yhtiön tulee pystyä kattamaan omat investointi- ja käyttökustannuksensa käyttäjäkiinteistöiltä perittävin maksuin. Nämä kustannukset vaihtelevat alueittain järjestelmien ja alueiden ominaisuuksien mukaan varsin suuresti.

Kaupungin asema takaajana

Mikäli olemassa olevien jäteyhtiöiden hallinnointia muutettaisiin nykyisestä, valittavat toimenpiteet eivät saisi lisätä kaupungin riskiä putkikeräysyhtiöiden ottamien lainojen takaajana.

Lainsäädäntötarpeet

Kaupunginhallitus pitää jo toteutettujen ja tulevaisuudessa mahdollisesti toteutettavien putkikeräysjärjestelmien kannalta tärkeänä putkikeräysjärjestelmien toteutusta ja toimintaa koskevan lainsäädännön selkeyttämistä. Esimerkiksi putkikeräysjärjestelmien toteutuksen ja järjestelmällä saavutettavien hyötyjen maksimoimiseksi on erittäin tärkeää, että kaikki alueen kiinteistöt voidaan kiinteistön käyttötarkoituksesta riippumatta velvoittaa liittymään järjestelmään. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että esimerkiksi asemakaavassa tai jätehuoltomääräyksissä voitaisiin määrätä, että kiinteistöjen jätteen keräys tulee järjestää yhteisesti tiettyyn paikkaan kuten juuri jätteen putkikeräysjärjestelmän avulla jäteterminaaliin.

Yhteistyömahdollisuudet

Kaupunginhallitus katsoo, että jatkossa tulisi tutkia mahdollisuuksia tiivistää eri kaupungeissa toimivien jäteyhtiöiden yhteistyötä siten, että yhtiöiden toimintamalleja voidaan kehittää yhtenäisemmäksi ja mahdolliset synergiaedut saadaan hyödynnettyä. HSY voisi kuntayhtymänä olla luonteva taho koordinoimaan tällaista kehittämistoimintaa. Samalla HSY:llä olisi mahdollisuus tuoda jätehuollon osaamistaan jäteyhtiöiden käyttöön entistäkin laajemmin.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että olemassa olevat jäteputkiyhtiöt toimivat jatkossakin tiiviissä yhteistyössä HSY:n kanssa. Mahdollisten lisäpalvelujen ostaminen HSY:ltä rajoittuisi tällöin todennäköisesti lähinnä jätehuollon yleisiin neuvontapalveluihin.

Tässä vaiheessa kaupunginhallitus ei kuitenkaan mm. edellä esitetyistä syistä näe tarkoituksenmukaisena ryhtyä nykyisenlaisen organisointimallin olennaisiin muutoksiin, eikä myöskään näe HSY:llä olennaisesti nykyisestä suurempaa roolia myöskään mahdollisesti tulevaisuudessa perustettavien putkikeräysjärjestelmien organisoinnissa.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (=HSY) on teettänyt selvityksen jätteen putkikeräyksen organisointivaihtoehdoista ja HSY:n roolista pääkaupunkiseudulle toteutettujen ja toteutettavien jätteen putkikeräysjärjestelmien hallinnoinnista.

Alustava selvitys Espoon, Vantaan ja Helsingin kaupunkien putkikeräysyhtiöiden tilasta toukokuulta 2014 on liitteenä 1 ja sitä täydentävä raportti elokuun lopulta 2014 liitteenä 2.

HSY pyytää nyt Helsingin kaupungin lausuntoa selvityksen johdosta. Lausunto on pyydetty toimittamaan 30.6.2015 mennessä, mutta lausunnon antamiselle on myönnetty lisäaikaa 30.9.2015 asti.

Lausuntopyyntö ja sitä koskeva HSY:n hallituksen päätös esittelyteksteineen ovat liitteinä 3 ja 4.

Tilanne jätteiden putkikeräyksessä

Helsingin alueen jätteen putkikeräysjärjestelmät ja niiden hallinnointi lyhyesti

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti maaliskuussa 2010, että Jätkäsaaren ja Kalasataman uusille asuin- ja toimitila-alueille toteutetaan jätteiden putkikeräysjärjestelmät ja näiden alueiden kiinteistöjen luovutuksensaajat veloitetaan liittymään järjestelmään. Kaupunginhallitus teki kesäkuussa 2013 vastaavan päätöksen Kruunuvuorenrannan uuden asuinalueen osalta.

Kaupunki on perustanut kullekin alueelle oman yhtiön (Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy, Kalasataman jätteen putkikeräys Oy ja Kruunuvuorenrannan jätteen putkikeräys Oy), joiden tehtävänä on rakennuttaa, rahoittaa, omistaa ja hallinnoida toiminta-alueelleen toteutettavaa jätteen putkikeräysjärjestelmää. Kiinteistöviraston tonttiosasto on osallistunut aktiivisesti putkikeräysjärjestelmien hankintamenettelyyn sekä mainittujen jäteyhtiöiden perustamista koskevien esitysten ja sopimusasiakirjojen valmisteluun sekä jäteyhtiöiden toiminnan aikaiseen hallintoon.

Putkikeräysjärjestelmällä kerätään sekajätettä, paperia, biojätettä ja kartonkia. Sen sijaan järjestelmään soveltumaton jäte, kuten lasi ja metalli, kerätään korttelikohtaisesti kierrätyshuoneisiin tai vastaaviin alueellisiin kierrätyspisteisiin.

Kussakin yhtiössä on vain yksi äänioikeutettu osake (A-osakesarja), jonka omistaa kaupunki. Kaupunki käyttää siten yhtiöissä päätösvaltaa. Järjestelmän käyttäjiksi tulevat kiinteistöt (tonttia hallinnoiva/omistava asunto- tai kiinteistöyhtiö) merkitsevät yhtiöstä äänioikeudettomia B-sarjan osakkeita ja tulevat tällä tavoin myös yhtiön osakkaiksi. Kukin käyttäjäkiinteistö merkitsee äänioikeudettomia osakkeita lähtökohtaisesti asemakaava karttaan ko. tontin osalle merkityn rakennusoikeuden mukaan (1 osake/k-m²). Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy:ssä on tällä hetkellä 33 osakasta ja Kalasataman yhtiössä 27 osakasta. Näiden käyttäjäkiinteistöjen kanssa on tehty järjestelmän suunnittelua, toteutusta, osakemerkintää sekä käyttöä koskevat sopimukset. Kruunuvuorenrannan yhtiö on vielä kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa.

Yhtiöt toimivat omakustannusperiaatteella, eikä niiden tavoitteena ole tehdä voittoa. Yhtiöt kattavat järjestelmän investoinneista aiheutuvat kulut em. tavalla saatavilla osakkeiden merkintähinnalla. Käyttökulujen kattamiseksi yhtiöt perivät käyttäjäkiinteistöiltä käyttömaksua. Yhtiöillä on yhteinen toimitusjohtaja. Lisäksi Kruunuvuorenrannan yhtiöllä on yksi työntekijä, joka avustaa toimitusjohtajaa myös Jätkäsaaren ja Kalasataman yhtiöiden hallinnoinnissa. Kullakin yhtiöllä on oma hallitus, johon kuuluu viisi henkilöä. Yhtiöt ostavat tarvitsemansa palvelut ulkopuolisilta, ja yhtiöiden organisaatio on näin ollen hyvin kevyt.

Jätkäsaaren ja Kalasataman alueille jätteen putkikeräysjärjestelmät on otettu käyttöön helmikuussa 2013 ja järjestelmien piirissä on tällä hetkellä yhteensä noin 5 000 asukasta ja lopputilanteessa yhteensä noin 37 000 asukasta. Kruunuvuorenrannan järjestelmä on parhaillaan rakenteilla ja se otettaneen käyttöön loppuvuodesta 2016. Kruunuvuorenrannan alueen järjestelmä tulee palvelemaan yhteensä noin 10 000 asukasta. Jäteyhtiöille on järjestelmien rakentamisen ja käytön aikana kerääntynyt jo varsin paljon tietoa putkikeräysjärjestelmien toteutuksesta ja operoinnista sekä yhtiöiden taloudesta.

Myös Hernesaaren alueen osayleiskaavan ja toteutussuunnittelun valmistelussa on pidetty yhtenä mahdollisuutena jätteen keräyksen järjestämistä putkikeräysjärjestelmällä, mutta tätä koskevia päätöksiä ei vielä ole.

HSY:n selvityksessä esitetyt vaihtoehdot

HSY:n selvityksessä on esitetty tarkemmin kolme eri vaihtoehtoa jätteen putkikeräysjärjestelmien toiminnan organisoimiseksi HSY:n puitteissa. Selvityksessä on myös alustavasti arvioitu vaihtoehtomallit, ks. liite 2.

Vaihtoehto 1

Ensimmäisessä vaihtoehdossa putkiyhtiöt ostaisivat palvelut HSY:ltä omistuksen jäädessä kaupungille.

Putkiyhtiöillä on HSY:n kanssa sopimukset jätehuoltopalveluista. Sopimukset kattavat sekajätteen ja biojätteen noudot koonta-asemilta sekä kierrätysmateriaalit alueellisista ja korttelikohtaisista kierrätyshuoneista. Lisäpalvelujen ostaminen HSY:ltä rajoittuisi lähinnä jätehuollon yleisiin neuvontapalveluihin. Muita palveluja HSY:n on nykyisellään vaikea tarjota, koska sillä ei ole kokemusta putkikeräysjärjestelmien suunnittelusta, hankinnasta, rakentamisesta

tai operoinnista. Palveluhankinnan keskittäminen HSY:lle tarkoittaisi näin putkiyhtiöiden nykyisten palvelusopimusten siirtoa yhtiöiltä HSY:lle.

Putkiyhtiöiden näkökulmasta pelkkä palvelusopimusten siirto HSY:lle ei ratkaise niiden organisointiongelmia eikä turvaa osaamisen säilymistä ja kehittymistä. Keskeisten sopimusten pitkäaikaisuuden takia niiden siirrolla ei saavutettaisi suoraa hyötyä – päinvastoin, kustannukset vain kasvaisivat, kun sopimusten hallinnointiin lisättäisiin HSY:n kustannukset.

Vaihtoehto 2

Toisessa vaihtoehdossa osa putkiyhtiöstä siirtyisi HSY:lle osan jäädessä kaupunkien omistukseen.

Putkiyhtiöiden osittainen siirtyminen HSY:lle edellyttäisi joka tapauksessa sitä, että kaikki kaupungit hyväksyvät ratkaisun. Tällöin HSY:hyn liitettävien yhtiöiden osalta vastuu siirtyisi yksittäiseltä kaupungilta kaikkien kaupunkien yhteiseksi.

Selvityksessä todetaan, että tämä vaihtoehto voisi tulla kyseeseen väliaikaisena ratkaisuna silloin, kun lopullisena tavoitteena on yhdistää kaikki putkiyhtiöt HSY:n alaisuuteen. Pitemmän aikavälin ratkaisuna osittainen yhdistäminen on huono, koska se ylläpitäisi muutenkin pienen toimintakentän sirpaleisuutta.

Vaihtoehto 3

Tässä kaupungit toimisivat alkuvaiheen investoijina, jolloin yhtiöt siirrettäisiin HSY:lle sen jälkeen, kun kaupungit ovat vetäytyneet omistuksesta muilta osin paitsi omistamiensa kiinteistöjen osalta. Tämä vaihtoehto vastaa alkuvaiheessaan nykyistä toimintatapaa eli se ei ratkaise niitä ongelmia, joita nykytoiminnassa on.

Hyvänä puolena tietysti on, kuten nykyisin, että järjestelmän sijaintikaupunki vastaa niistä taloudellisista seuraamuksista ja riskeistä, joita se kaavapäätöksiä tehdessään on ottanut. Putkiyhtiöiden toimintatavan ja valittujen rahoitusmekanismien takia eivät taloudelliset riskit kuitenkaan ole kovin suuria.

Putkikeräysjärjestelmien luonteen takia investoinnit ovat etupainoisia ja rasittavat korkomenojen kautta yhtiöiden taloutta varsinkin silloin, jos alueen rakentaminen venyy suunnitellusta. Pitemmällä aikavälillä viivästymisestä ei kuitenkaan ole haittaa, koska se samalla tasaa tulevia korvausinvestointeja.

10.08.2015

Kaj/12

Tämän vaihtoehdon ongelmana voidaan nähdä mm. se, että eri hankkeissa "alkuvaihe" kestää eri pituisia aikoja. Tällöin jouduttaisiin tilanteeseen, jossa jokaista uutta hanketta varten perustetaan nykyiseen tapaan erillinen yhtiö. Sitten näitä yhtiöitä sulautettaisiin yksi kerrallaan yhteen, mistä aiheutuisi yhdistämisvaiheessa aina ylimääräistä työtä.

Jos yhtiöt siirrettäisiin alkuvaiheen jälkeen HSY:n organisaatioon tai alaisuuteen, olisi ongelmana lisäksi se, että HSY ei voisi vaikuttaa järjestelmien hankinta- ja operointisopimukseen, koska ne tehdään aina hankkeiden alkuvaiheessa.

Kiinteistöviraston yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa asiasta antama lausunto, johon kaupunginhallituksen lausunto keskeisiltä osiltaan perustuu, on liitteenä 5.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HSY:n alustava selvitys jätteiden putkikeräysyhtiöistä pääkaupunkiseudulla
- 2 HSY:n alustavan organisointivaihtoehtoselvityksen täydentäminen
- 3 HSY_Lausuntopyyntö_Helsingin kaupunki_4.3.2015
- 4 HSY_Ote hallituksen pöytäkirjasta 27 2 2015
- 5 KV:n/Tason lausunto koskien HSY:n selvitystä pääkaupunkiseudun jätteiden putkikeräysjärjestelmien organisointimallien kehittämiseksi

Tiedoksi

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Espoon kaupunki, Hallintokeskus
Vantaan kaupunki
Kiinteistövirasto
Talous- ja suunnitteluosasto

Päätöshistoria

Kiinteistövirasto 26.5.2015

HEL 2015-002819 T 14 04 02

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kiinteistövirasto toteaa pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa:

Helsingin alueen jätteen putkikeräysjärjestelmät ja niiden hallinnointi lyhyesti

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti maaliskuussa 2010, että Jätkäsaaren ja Kalasataman uusille asuin- ja toimitila-alueille toteutetaan jätteiden putkikeräysjärjestelmät ja että näiden alueiden kiinteistöjen luovutuksensaajat veloitetaan liittymään järjestelmään. Kaupunginhallitus teki kesäkuussa 2013 vastaavan päätöksen Kruunuvuorenrannan uuden asuinalueen osalta.

Kaupunki on perustanut kullekin alueelle oman jäteyhtiön (Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy, Kalasataman jätteen putkikeräys Oy ja Kruunuvuorenrannan jätteen putkikeräys Oy), joiden tehtävänä on rakennuttaa, rahoittaa, omistaa ja hallinnoida toiminta-alueelleen toteutettavaa jätteen putkikeräysjärjestelmää. Kiinteistöviraston tonttiosasto on osallistunut aktiivisesti putkikeräysjärjestelmien hankintamenettelyyn sekä mainittujen jäteyhtiöiden perustamista koskevien esitysten ja sopimusasiakirjojen valmisteluun sekä jäteyhtiöiden toiminnan aikaiseen hallintoon. Putkikeräysjärjestelmällä kerätään sekajätettä, paperia, biojätettä ja kartonkia. Sen sijaan järjestelmään soveltumaton jäte, kuten lasi ja metalli, kerätään korttelikohtaisiin kierrätyshuoneisiin tai vastaaviin alueellisiin kierrätyspisteisiin.

Kussakin jäteyhtiössä on vain yksi äänioikeutettu osake (A-osakesarja), jonka omistaa kaupunki. Kaupunki käyttää siten yhtiöissä päätösvaltaa. Järjestelmän käyttäjiksi tulevat kiinteistöt (tonttia hallinnoiva/omistava asunto- tai kiinteistöyhtiö) merkitsevät jäteyhtiöstä äänivallattomia B-sarjan osakkeita ja tulevat tällä tavoin myös yhtiöihin osakkaiksi. Kukin käyttäjäkiinteistö merkitsee äänivallattomia osakkeita lähtökohtaisesti asemakaavakarttaan ko. tontin osalle merkityn rakennusoikeuden mukaan (1 osake/k-m²). Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy:ssä on tällä hetkellä 33 osakkeenomistajaa ja Kalasataman yhtiössä 27 osakkeenomistajaa. Kruunuvuorenrannan yhtiö on vielä kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa.

Jäteyhtiöt toimivat omakustannusperiaatteella, eikä niiden tavoitteena ole tehdä voittoa. Jäteyhtiöt kattavat järjestelmän investoinneista aiheutuvat kulut edellä mainitulla tavalla osakkeiden merkintähinnoilla. Käyttökulujen kattamiseksi jäteyhtiöt perivät käyttäjäkiinteistöiltä käyttömaksua. Jäteyhtiöillä on yhteinen toimitusjohtaja. Lisäksi Kruunuvuorenrannan yhtiöllä on yksi työntekijä, joka avustaa toimitusjohtajaa myös Jätkäsaaren ja Kalasataman yhtiöiden hallinnoinnissa. Kullakin yhtiöllä on oma hallitus, johon kuuluu viisi

henkilöä. Yhtiöt ostavat tarvitsemansa palvelut ulkopuolisilta, ja yhtiöiden organisaatio on näin ollen hyvin kevyt.

Jätkäsaaren ja Kalasataman alueille jätteen putkikeräysjärjestelmät on otettu käyttöön helmikuussa 2013 ja järjestelmien piirissä on tällä hetkellä yhteensä noin

5 000 asukasta ja lopputilanteessa yhteensä noin 37 000 asukasta. Kruunuvuorenrannan järjestelmä on parhaillaan rakenteilla, ja se otettaneen käyttöön loppuvuodesta 2016. Kruunuvuorenrannan alueen järjestelmä tulee palvelemaan yhteensä noin 10 000 asukasta. Jäteyhtiöille on järjestelmien rakentamisen ja käytön aikana kerääntynyt jo varsin paljon tietoa putkikeräysjärjestelmien toteutuksesta ja operoinnista sekä yhtiöiden talouden hoidosta.

Kannanotto HSY:n selvitykseen

HSY on teettänyt selvityksen jätteen putkikeräyksen organisointivaihtoehdoista ja HSY:n roolista pk-seudulle toteutettujen/toteutettavien jätteen putkikeräysjärjestelmien hallinnoinnissa. Kiinteistövirasto toteaa tältä osin seuraavaa:

Jätteen putkikeräyksessä on kiinteistöviraston näkemyksen mukaan kyse jätelain tarkoittamasta jätteen keräyksestä, jonka järjestämisvastuu kuuluu kiinteistöille. HSY:n järjestämisvastuun piiriin kuuluva putkikeräysjärjestelmällä kerättävän jätteen kuljetus (seka- ja biojäte) alkaa putkikeräysalueilla jäteasemalta (kiinteistöjen yhteinen jätteen keräyspaikka, konttien nouto) sekä järjestelmään soveltumattomien jätteiden osalta korttelikohtaisista kierrätyshuoneista tai vastaavista alueellisista keräyspisteistä.

Putkikeräysjärjestelmien toteuttaminen tai hallinnointi ei kuulu myöskään Helsingin kaupungin lakisääteisiin tehtäviin eikä sitä ole myöskään johtosäntöjen perusteella annettu erikseen minkään kaupungin hallintokunnan tehtäväksi. Muun ohella tästä syystä Helsingin kaupunki on organisoinut putkikeräysjärjestelmien hallinnoinnin erillisten alueellisten (palvelu)yhtiöiden tehtäväksi ja jäteyhtiöiden hallinnointi voidaan aikanaan joko järjestelmän rakentamisvaiheen päätyttyä tai aikaisemminkin luovuttaa alueen käyttäjäkiinteistöille. Hallinnon luovutus tapahtuisi yhtiöjärjestystä muuttamalla siten, että nykyiset äänivallattomat osakkeet tuottavat äänioikeuden sekä muut osakeoikeudet osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti tuolloin tarkemmin päätettävien ehtojen. Kaupunki jäisi tällöin yhtiöiden osakkeenomistajaksi vain alueilla sijaitsevien julkisten rakennusten osalta. Putkikeräysjärjestelmiä varten perustettujen jäteyhtiöiden osalta omaksuttu organisointimalli vastaa

tältä osin pääpiirteissään myös muun tyyppisten alueellisten palveluyhtiöiden osalta noudatettua käytäntöä.

HSY:n selvityksessä on esitetty tarkemmin kolme eri vaihtoehtoa jätteen putkikeräysjärjestelmien toiminnan organisoimiseksi. Tehtyjen arvioiden osalta voidaan todeta, että ne ovat luonteeltaan varsin yleispiirteisiä eikä niissä ole syvällisemmin otettu kantaa esim. yhtiöoikeudellisiin kysymyksiin. Olemassa olevien jäteyhtiöiden osalta tarkasteluissa jätetään ainakin osin huomiotta se, että jäteyhtiöillä on jo kymmeniä omistajia (käyttäjäkiinteistöt), joiden kanssa on tehty pitkäkestoisia sopimuksia. Muun muassa näiden näkökohtien huomioiminen on kuitenkin erityisen tärkeää, kun tutkitaan yhtiöiden toiminnan uudelleenorganisoinnin mahdollisuuksia ja tarkoituksenmukaisuutta, kuten esim. yhtiöiden sulauttamista. Selvityksestä ei myöskään ainakaan suoraan ilmene, mihin ongelmiin esitetyillä organisointivaihtoehdoilla halutaan löytää ratkaisu eikä selvityksessä esitetä tarkemmin tarkasteltujen organisointivaihtoehtojen hyötyjä.

Kiinteistöviraston näkemyksen mukaan jätteen putkikeräysjärjestelmien hallinnoinnissa tulisi mahdollisimman suuressa määrin hyödyntää synergiaetuja, joita voidaan saavuttaa jäteyhtiöiden toimintaa ja hallinnointia yhdistämällä. Näin on menetelty jo Helsingissä toimivissa jäteyhtiöissä mm. tekemällä yhteistoimintasopimuksia ja yhteishankintoja sekä yhteisiä henkilöstöratkaisuja. Jäteyhtiöillä on tällä hetkellä omat hallitukset, mutta tämä ei ole ainakaan vielä ollut esteenä synergiaetujen savuttamiselle. Ainakaan välitöntä tarvetta esim. Helsingissä toimivien jäteyhtiöiden sulauttamiselle ei siten liene olemassa, koska ainakin lähes vastaavat kustannussäästöt tai synergiaedut voidaan saavuttaa myös yhtiöiden välistä yhteistoimintaa tehostamalla sopimusjärjestelyin.

Kiinteistövirasto pitää tärkeänä, että olemassa olevat jäteyhtiöt toimivat jatkossakin tiiviissä yhteistyössä HSY:n kanssa. Mahdollisten lisäpalvelujen ostaminen HSY:ltä rajoittuisi tällöin todennäköisesti lähinnä jätehuollon yleisiin neuvontapalveluihin. Sen sijaan HSY:n lienee kuitenkin ainakin nykyisellään vaikea tarjota jäteyhtiöille putkikeräysjärjestelmien operointiin liittyviä tai muita vastaavia palvelua, joka edellyttää syvällistä teknistä asiantuntemusta putkikeräysjärjestelmistä. HSY:llä ei ole aikaisempaa kokemusta putkikeräysjärjestelmän suunnittelusta, hankinnasta, rakentamisesta, ylläpidosta tai operoinnista. Jäteyhtiöt hankkivat tämän erityisasiantuntemuksen pitkäaikaisilla palvelusopimuksilla operaattoreilta, eli järjestelmän toimittajilta. Lisäksi yhtiöt käyttävät apuna ulkopuolisia järjestelmän toimittajista riippumattomia asiantuntijoita.

Kiinteistövirasto näkee olemassa olevien yhtiöiden sulauttamisen vaikeana mm. yhtiöiden laajan omistuspuhjan sekä jo tehtyjen sopimusten vuoksi. Lisäksi sulauttaminen voisi vaikeuttaa merkittävästi esim. yhtiöiden mahdollista hallinnon luovutusta käyttäjäkiinteistöille sekä yhtiöiden käyttäjäkiinteistöaikaista hallinnointia, kun osakkaiden määrä kasvaa ja osakkaat olisivat useiden eri järjestelmien piirissä. Lisäksi esim. jäteyhtiöiden perimien maksujen yhtenäistäminen ei liene mahdollista, koska jäteyhtiöt toimivat omakustannusperiaatteella, jolloin kunkin yhtiön tulee pystyä kattamaan omat investointi- ja käyttökustannukset käyttäjäkiinteistöiltä perittävien maksuin. Nämä kustannukset vaihtelevat alueiden ja järjestelmien ominaisuuksien mukaan varsin suuresti alueittain.

Mikäli olemassa olevien jäteyhtiöiden hallinnointia päätetään kehittää, valittavat toimenpiteet eivät saisi lisätä kaupungin riskiä putkikeräisyhtiöiden ottamien lainojen takaajana. Mikäli jätteen putkikeräisyhtiöiden hallinnointimallia päätetään muuttaa taikka kehittää, kiinteistövirasto pitää lisäksi tärkeänä, että valittava hallinnointimalli on yhtiöiden toiminnan kannalta perusteltu ja tarkoituksenmukainen eikä valittava malli heikennä yhtiöiden osakkeenomistajana olevien käyttäjäkiinteistöjen asemaa.

Kiinteistövirasto katsoo, että jatkossa tulisi tutkia mahdollisuuksia tiivistää eri kaupungeissa toimivien jäteyhtiöiden yhteistyötä siten, että yhtiöiden toimintamalleja voidaan kehittää yhtenäisemmäksi ja mahdolliset synergiaedut saadaan hyödynnettyä. HSY voisi kuntayhtymänä olla luonteva taho koordinoimaan tätä toimintaa. Samalla HSY:llä olisi mahdollisuus tuoda jätehuollon osaamistaan jäteyhtiöiden käyttöön entistäkin laajemmin.

Muut huomiot

Kiinteistövirasto pitää jo toteutettujen ja tulevaisuudessa mahdollisesti toteutettavien putkikeräysjärjestelmien kannalta tärkeänä putkikeräysjärjestelmien toteutusta ja toimintaa koskevan lainsäädännön selkeyttämistä. Esimerkiksi putkikeräysjärjestelmien toteutuksen ja järjestelmällä saavutettavien hyötyjen maksimoimiseksi on erittäin tärkeää, että kaikki alueen kiinteistöt voidaan kiinteistön käyttötarkoituksesta riippumatta velvoittaa liittymään järjestelmään. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että esim. asemakaavassa tai jätehuoltomääräyksissä voitaisiin määrätä, että kiinteistöjen jätteen keräys tulee järjestää yhteisesti tiettyyn paikkaan esim. juuri jätteen putkikeräysjärjestelmän avulla jäteterminaaliin.

Lisätiedot

Sami Haapanen, toimistopäällikkö, puhelin: 310 36437
sami.haapanen(a)hel.fi